

Міністерство освіти і науки України
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ІВАНА ФРАНКА

Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальних технологій

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У
ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПЕДАГОГІВ

Дипломна робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»)
студентки 4 курсу 42 групи
галузі знань:
0101 Педагогічна освіта
напрямку підготовки:
6.010106 Соціальна педагогіка
Рудніцької Дар'ї Валеріївни

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент І. В. Літяга

Рецензент:
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри природничих та
соціально-гуманітарних дисциплін
КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства»
ЖОР
І. Р. Махновська

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ.....	5
1.1. Система професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів.....	5
1.2. Засоби театрального мистецтва в професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.....	13
1.3. Досвід застосування театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.....	22
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ.....	32
2.1. Програма емпіричного дослідження	32
2.2. Аналіз результатів дослідження використання засобів театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.....	37
2.3. Тренінгова програма використання засобів театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.....	43
Висновки до розділу 2.....	49
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	52

ВСТУП

Актуальність роботи зумовлена тим, що, в умовах складних соціально-економічних, соціально-культурних, політичних та духовних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, одним із пріоритетних завдань модернізації системи вищої освіти виступає забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери, здатних професійно орієнтуватися в сучасних реаліях та адекватно реагувати на них, знаходити оптимальні шляхи попередження та подолання виникаючих проблем.

У арсеналі засобів формування соціально-педагогічної компетентності вагоме місце займає театральне мистецтво, що використовується в освітній практиці ще з часів Я. А. Коменського, який вважав його ефективним засобом розвитку здібностей молодшої людини, зокрема соціальних. Інформаційний період розвитку суспільства ще більшою мірою актуалізує проблему застосування театральних засобів і прийомів у навчальному процесі, адже майбутній професіонал повинен мати цілий арсенал знань та вмінь для налагодження контакту та вирішення проблем майбутніх клієнтів.

Серед українських науковців, які присвятили свої праці використанню театральних засобів у загальнокультурному та соціальному розвитку молоді загалом, та майбутніх соціальних педагогів зокрема, слід назвати М. Бикова, О. Комаровську, Р. Короткову, Г. В. Локареву, М. Левченка, Л. Масол, В. Моргун, Л. Серих, Л. Чуриліну, та ін. Українські науковці, педагоги, соціальні педагоги наголошують, що мистецтво театру, яке ґрунтується на ігровій діяльності, водночас з наданням естетичної насолоди сприяє всебічному розвитку особистості, її соціальному становленню.

Об'єкт – процес професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Предмет – використання засобів театального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.

Завдання:

1. проаналізувати систему професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів;
2. дослідити використання засобів театального мистецтва у професійній

підготовці майбутніх соціальних педагогів;

3. розробити тренінгову програму використання засобів театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.

Мета - проаналізувати використання засобів театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів.

Методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що було розроблено тренінгову програму «Акторська майстерність соціального педагога».

Особистий внесок: друк власного сценарію інтерактивної вистави в збірнику сценаріїв та написання статті до кафедрального збірника.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дипломної роботи складає 56 сторінок машинописного тексту. Список використаних джерел містить 47 найменування, з них 3 іноземною мовою.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У першому розділі було проаналізовано систему професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів. Ми дійшли висновку, що у ВНЗ більший масив становить теоретична інформація, знання з того чи іншого предмету. Ми вважаємо, що оптимальність процесу професійного становлення майбутніх соціальних педагогів значною мірою має забезпечуватися за рахунок використання в навчальному процесі практичної складової професійної підготовки, технології, що допоможуть студентам виявити свою творчу активність, привчать до відповідальності та спрямують їх зусилля на досягнення мети, сприятимуть формуванню педагогічної культури спілкування. При цьому під час навчання слід створити такі умови, які б спонукали студентів до саморозвитку, самостійного пошуку, самовдосконалення, індивідуальної творчої роботи, адже фахівець соціально-педагогічної сфери повинен вміти вдосконалювати та поглиблювати свої знання.

Щодо другого завдання, ми охарактеризували засоби театрального мистецтва у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і дійшли висновку, що використання театрального мистецтва та його заобів у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів відіграє важливу роль у розвитку мови і мовлення, комунікативних якостей, позбавляє “закутості” у спілкуванні та у майбутній діяльності, збагачує дозвілєву культура та багато чого іншого, що вказує на доцільність їх широкого використання у навчальній діяльності ВНЗ під час підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Щодо третього завдання, було розроблено тренінгову програму «Акторська майстерність соціального педагога» мета якої полягає у тому, щоб показати майбутнім соціальним педагогам перспективи використання акторської майстерності у майбутній професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андерсен-Уоррен М. Драматерапія / М. Андерсен-Уоррен, Р. Грейнджер; пер. с англ. А. И. Копытина. — СПб.: Питер, 2001. — 288 с.
2. Архипова С. Оптимізація стратегії соціально-педагогічної освіти в контексті Болонського процесу / С. Архипова, Г. Майборода // Вісник Запорізького Національного університету. Педагогічні науки: збірник наукових статей. — Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2007. — № 2. — С.18-24.
3. Бакланов К. В. Формирование основ самосознания социального педагога в процессе профессиональной подготовки: дис. канд. пед. наук : 13.00.08 / К. В. Бакланов. — М., 1998. — 180 с.
4. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи: монографія/ О. В. Безпалько. — К. : Науковий світ, 2006. — 363 с.
5. Боднар Л. В. Професійна підготовка соціальних педагогів із застосуванням електронних засобів навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. В. Боднар. — Одеса, 2006. — 21 с.
6. Быков М. Ю. Театральная педагогика в общеобразовательной школе и особенности обучения театральным методикам в системе переподготовки педагогических кадров [Электронный ресурс] / М. Ю.Быков, А. Б. Никитина. — Режим доступа: [Http://www.kafedramhk.ru/bykov.doc](http://www.kafedramhk.ru/bykov.doc).
7. Виготський Л. Психологія мистецтва. // Мистецтво в школі. — 1996. — № 3.
8. Ганелин Е. Р. Школьный театр: методическое пособие / Е. Р.Ганелин. — СПб.: Санкт-Петербургская государственная академия театрального искусства, 2002. — Режим доступа: <http://biblioteka.teatr-Obraz.ru/node/7047>.
9. Горішна Н. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки / Н.Горішна // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». — 2009. — № 16-17. — С. 114-117.

10. Гришкова Р. О. Формування соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей / Р. О. Гришкова // Наук. пр. Миколаївського держ. гуманітарного ун-ту ім. Петра Могили. — Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2003. — №11. — С. 36-43.
11. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ / Л. М. Завацька. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. — 240 с.
12. Зінченко Т. П., Фрумкин А. А., Горбунова Е. В. Образ професії як один з найважливіших чинників успішності професійної діяльності / Т. П. Зінченко, А. А. Фрумкин, Е. В. Горбунова. — Режим доступу: [Http://www.sept.spb.ru](http://www.sept.spb.ru). — С. 34-42.
13. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В. Педагогічна майстерність: підручник / І. А.Зязюн, Л. В.Крамущенко, К.: Центр навч. літератури, 2003. — 210 с.
14. Капська А. Й. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників / А. Й Капська // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Серія: Педагогічні науки. — 2010. — №15. — С. 12-16.
15. Капська А. Й. Деякі особливості формування готовності студентів до професійної діяльності / А. Й. Капська // Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів: Теорія, практика, програми. — К. : ІЗМН, 1998. — С. 5-12.
16. Капська А.Й. Соціальна робота. Технологічний аспект: / Алла Йосипівна Капська. — К.: Центр навч. літератури, 2004. — 352 с.
17. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспект: Монографія /О.Г. Карпенко / За заг. ред. С.Я. Харченко. — Дрогобич: Коло, 2007. — С. 374.
18. Когут С. Я. Система професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец.13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / С. Я. Когут. — Івано-Франківськ,

2005. — 22 с.

19. Лактіонова Г. М. Учнівська молодь постмодерного часу / Г. М. Лактіонова // Актуальні питання соціально-педагогічної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах : матеріали міжнародної науково-практичної конференції [редкол. Безпалько О. В., Іванов О. В., Побірченко Н. А.]. - К., М.

20. Лапина О. А. Школьная театральная педагогика — опыт междисциплинарного синтеза [Электронный ресурс] / О. А.Лапина. — Режим доступа: http://anthropology.ru/ru/texts/lapina/educdial_30.html.

21. Локарева Г. В. Художньо-естетична інформація в підготовці соціального педагога до професійного спілкування: теорія та практика / Галина Василівна Локарева. — Запоріжжя : ЗНУ, 2007. — 376 с.

22. Малькова М. О. Формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до взаємодії з девіантними підлітками: дис. канд. пед. наук : 13.00.05 / Малькова Марина Олександрівна. — Луганськ, 2006. — 252 с.

23. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка: досвід та перспективи. — Запоріжжя, 1999. — 248с.

24. Моргун В. Ф. Личность и игра / В. Ф.Моргун // Проблемы освоения театральной педагогики в профессионально-педагогической подготовке будущего учителя. — Полтава, 1991. — С. 15-17.

25. Москалюк О. І. Формування професійної спрямованості у майбутніх соціальних педагогів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О. І. Москалюк. — Кіровоград, 2007. — 22 с.

26. Неллі В. О. Про режисуру / В. О.Неллі. — К.: Мистецтво, 1977. — 208 с.

27. Никитина А. Б. Театр, где играют дети: учебно-методическое пособие [для руководителей детских театральных коллективов] / под рук. А. Б.Никитиной. — М.: Гуман. изд. центр «ВЛАДОС», 2001. — 288 с.

28. Поліщук В. А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти / Віра Аркадіївна Поліщук. — Тернопіль : ТНПУ, 2006. — 424 с.

29. Полякова Т. Н. Театрально-игровая деятельность в творческом развитии учителя в процессе постдипломного образования: автореф. дис. на соискание учен. степени докт. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Т. Н.Полякова; Санкт-Петербургская академия постдипломного педагогического образования. — СПб., 2010. — 49 с.
30. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л.Рубинштейн. — СПб.: ЗАО Изд-во «Питер», 1999. — 720 с.
31. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін / за заг. ред. О. П. Рудницької. — К.: ІЗМН, Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, 1998. — 183 с.
32. Рудницька Д. В. Вистава "Гріх" / Д. В. Рудницька // Збірник сценаріїв інтерактивних вистав з дисципліни “Основи сценарної роботи соціального педагога” : Методичні матеріали до курсу / уклад. І. Палько, К. Марчук. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2016. — С. 63-68.
33. Самыгин С. И. Педагогика и психология высшей школы. Серия “Учебники, учебные пособия” / С. И. Самыгин. — Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. — 544 с.
34. Сергиенко И. М. Интерактивный психологический театр: метод профилактики негативных явлений в среде молодежи : учеб. пособие / И. М. Сергиенко. — Черкассы : Изд-во ЧНУ, 2009. — 100 с.
35. Сорвина А. С., Холостова Е. И. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие /Отв. ред. Д. и. н., проф. Е. И. Холостова, д.и.н., проф. А. С. Сорвина. — М.: ИНФРА-М. 2001. С.362-363)
36. Станиславский К. С. Собрание сочинений: в 8 т. / К. С. Станиславский. — К., 1953. — Т. 1. — С. 297.
37. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. / В. О.Сухомлинський; ред. кол.: А. Г.Дзевєрін [та ін.]. — К.: Радянська школа, 1979. — Т. 2. — С 597.
38. Хмурина Т. О. Формування соціально-професійної зрілості майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах : дис... кандидата пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Хмурина Тетяна

Олександрівна. – Тернопіль, 2014. – 297 с

39. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник / В. М. Шахрай. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 464 с.
40. Палько І. М. Соціально-інтерактивний театр життя: гендерний аспект / І. М. Палько [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/4429/1/література.pdf>
41. <http://dyvensvit.org/molod-u-cerkvi/186/5779>
42. http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_6.html
43. <http://sum.in.ua/>
44. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
45. The Utilization of Theater-in-Education for Social Development Changes [Electronic resource]. — Available from: <Http://www.araburban.org/ChildCity/Papers/English/LinaAttel.pdf>, free. — p. 53.
46. Social Work Education in Europe. A Comprehensive Description of Social Work Education in 21 European Countries / Intr. and ed. by H.-J. Brouns, D.Kramer. Frankfurt/Main, 1986. — 585 p
47. Willkommen auf den Seiten des Bundesverbandes Theaterpädagogik [Electronic resource]. - Available from: <http://www.butinfo.de/>, free. — p. 45.